

D • N

14/8 1953

Perón och hans grannar

Omkring hälften av Syd- och Mellanamerikas republiker är för närvarande i realiteten diktaturer, med växlande grader av godtycke och hårdhet hos de maktägande. Men endast en av dessa regimer, Peróns i Argentina, har en modern, totalitär prägel, erinrande om fascisism, nazism och kommunism: alla organisationer och institutioner har förvandlats till redskap för tyranniet. Fulländningen har nåtts efter presidentvalet 1951. Pressen, som länge bevarade ett visserligen mycket begränsat mått av frihet, är nu helt undertryckt; La Prensa, känd som en av världens bästa och mest självständiga tidningar, blev efter en rad trakasserier övertagen av den Perón-behärskade arbetarorganisationen, och La Nación har inställt all kritik. Massarresteringar av politiskt misstänkta ingår i systemet. Den ideologiska grundvalen för regimen, justicialismen, är med sin blandning av nationalism och social radikalism en blek kopia av den europeiska fascisismen. Utrikespolitiskt härskar en "tredje ståndpunkt", som innebär avståndstagande från USA och en platonisk flirt med det avlägsna och till synes ofarliga Ryssland.

Man har under de senaste åren haft anledning att befara att denna totalitära ordning skulle vinna terräng även i grannländerna. I Brasilien blev Getulio Vargas år 1950 vald till president; Vargas hade varit diktator 1930—1945, understöddes av Perón och gick i sin propaganda på linjer som erinrade om den argentinske härskares. Två år senare inträffade ungefär detsamma i Chile; här blev general Carlos Ibañez, diktator 1927—1931, president; Ibañez hade många år bott som landsflyktig i Argentina, var intim vän med Perón och hade deklarerat sin kandidatur i Buenos Aires. Vid båda dessa val förde den perónistiska pressen en livlig propaganda för seg-raren, det ansågs allmänt att Perón ekonomiskt understött sina blivande kolleger, och i Argentina talades om ett förbund mellan de främsta syd-

amerikanska republikerna, som under Peróns ledning skulle stäcka USA:s inflytande och bilda en stormakt med tredje ståndpunkten på programmet. Det lilla Uruguay, Sydamerikas mest solida och progressiva stat, stod visserligen emot agitationen och påtryckningarna från söder — 1950 segrade det klart demokratiska "röda" partiet vid presidentvalet, och 1952 infördes ett schweiziskt regeringssystem — men dess läge är prekärt mellan de mäktiga grannarna.

För närvarande ser det ut som om Peróns planer — av betydelse inte bara för Sydamerika utan för hela världen — skulle misslyckas. Varken Vargas eller Ibañez har tagit steget från president till diktator. Delvis sammanhänger detta med att ingen av dem hade absolut majoritet vid valen och att deras partier inte heller vunnit flertal inom representationen. Av betydelse har måhända också varit att de båda presidenterna är gamla män; Vargas är 72 och Ibañez 76 år, och vid denna ålder kan benägenheten att göra statskupp antas ha avtagit även i Sydamerika. I det hela har regimen förblivit oförändrad, med fria demokratiska val och fri debatt. Diktaturtendenser har visserligen påtalats av motståndarna; så t. ex. har i sommar Vargas anklagats för att genom manipulationer vid ransoneringspapper och statslån åt vissa tidningsföretag söka skaffa sig makt över pressen. Men någon systematisk verksamhet för folkstyrelsens undergrävande har inte ägt rum.

Med detta sammanhänger att förbindelserna med Perón inte

blivit så intima som man kunnat vänta. Vargas och Ibañez har i handling, och framför allt i ord, markerat sin vilja till oavhängighet av USA och amerikanska affärsintressen, men någon antiamerikansk propaganda eller lagstiftning av samma art som i Argentina har inte genomförts. Mot Peróns planer på ett förbund eller rent av en union har man förhållit sig kallsinnig. Då ett besök av Perón i Brasilien på sista tiden diskuterats har flera brasilianska tidningar förklarat att Perón skulle möta fientliga demonstrationer; man har rent av anklagat honom för planer på erövring av Brasiliens sydligaste provinser. Kort efter Ibañez tillträde till presidenturen besökte Perón Chile, men hans egendomligt öppna propaganda för en argentinsk-chilensk union rönt skarp kritik; den chilenska regeringen har avslagit alla politiska anbud och endast velat gå med på ekonomiska avtal av begränsad innebörd. Mellan Argentina och Uruguay råder fortfarande ett slags kallt krig; argentinare får inte resa till Uruguay, den argentinska pressen rasar mot detta land, som ger asyl åt en mängd flyktingar och vars opinion är antiperónistisk. Men någon risk för en brasiliansk-argentinsk aktion mot Uruguay kan inte skönjas, och därför kan detta land negligera Peróns hotelser.

Frändskapen i ideologi och temperament mellan Perón, Vargas och Ibañez har alltså inte hittills lett till ett politiskt samgående eller ens en likartad politik. Nationalismen har inte i detta fall bildat ett för-eningsband; snarare har den hos Vargas och Ibañez framkallat självhävdelse mot kollegan Perón. Det är ett av de få positiva dragen i de senaste årens sydamerikanska politik. Men den framtida utvecklingen är det inte möjligt att bedöma.